

**Gminny Program Wspierania Rodziny
na lata 2017 - 2020
w Gminie Wieczfnia Kościelna**

1. Wprowadzenie

Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje stymulacji ze strony rodziny, miłości, zapewnienia bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze oddziałuje na osobowość dziecka i najdłużej, w sposób świadomy lub nieświadomy kształtuje jego wizję społeczeństwa, wyznawane wartości. Rodzina ma za zadanie pełnić określone funkcje, podstawowe z nich to funkcje opiekuńczo - zabezpieczająca, socjalizacyjna, ekonomiczna, wychowawcza, kulturalna.

Współczesna rodzina narażona jest na wpływ wielu negatywnych oddziaływań zewnętrznych, które są przyczyną wielorakich przeobrażeń. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym powstają lub przeobrażają się występujące już problemy. Główną przyczyną występowania współczesnych problemów w rodzinie jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w wyniku bezrobocia, obniżenia wynagrodzenia, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia. Wszystkie te czynniki wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a co za tym idzie na rozwój dzieci w rodzinie. Współcześnie można zaobserwować zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych, ale także wzrost liczby rozwodów. Z uwagi na powyższe współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2020 w Gminie Wieczfnia Kościelna opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w myśl, którego gmina zobowiązana jest do opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2020 służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzy o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkami. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało

poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tu o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju

dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Diagnoza środowiska lokalnego

Diagnozowane problemy społeczne, z którymi się spotykają rodziny z Gminy Wieczfnia Kościelna stanowią podstawę do projektowania założeń i realizacji gminnej polityki rodzinnej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku liczba mieszkańców gminy wynosiła 4 098 osób, w tym 2 079 kobiet i 2 019 mężczyzn. 204 osoby, z naszego terenu, były zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mławie.

Na terenie gminy Wieczfnia Kościelna funkcjonują:

- placówki oświatowe,
- ośrodek zdrowia,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- obiekty sportowe i boiska przyszkolne.

Wyżej wymienione podmioty pozwalają dzieciom i młodzieży realizować swoje zainteresowania, a także organizują im czas wolny. Zapewniona jest pomoc rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożone demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami. Również dzieci i młodzież otrzymują pomoc w pokonywaniu trudności szkolnych. Organizowany jest również czas wolny. Rodzice mają możliwość uczestnictwa w imprezach integracyjnych, okolicznościowych oraz warsztatach.

Z analizy sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz informacji uzyskanych od pracowników socjalnych wynika, że w latach 2014 – 2016 wzrosła liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w postaci przydzielenia asystenta rodziny. Są to rodziny, które wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej. W Ośrodku zatrudniony jest asystent rodziny współpracujący z rodzinami, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny

<i>Rok</i>	<i>Liczba rodzin</i>	<i>Liczba osób w rodzinie</i>	<i>Liczba dzieci</i>
<i>2014</i>	1	8	6
<i>2015</i>	1	8	6
<i>2016</i>	7	22	11

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wsparcia Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfní Kościelnej, co przedstawiają poniższe zestawienia.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej

<i>Rok</i>	<i>Rodziny ogółem</i>	<i>Rodziny z dziećmi</i>	<i>1 dziecko</i>	<i>2 dzieci</i>	<i>3 dzieci</i>	<i>4 dzieci</i>	<i>5 dzieci i więcej</i>
<i>2013</i>	130	101	27	35	23	6	10
<i>2014</i>	122	74	18	21	16	11	8
<i>2015</i>	128	85	18	31	20	10	6

Dane z lat 2013-2015 wykazują, iż zapotrzebowanie na pomoc społeczną pozostaje na przybliżonym poziomie. W 2014 r. zauważalny był niewielki spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Nie oznacza, iż mniej rodzin potrzebowało tej pomocy, ale wiele rodzin nie kwalifikowało się do jej przyznania z różnych przyczyn (np. wzrost płacy minimalnej, wzrost rent i emerytur i tym samym niespełnienie kryterium dochodowego). Zauważa się, iż największą liczbę rodzin, korzystających z pomocy społecznej stanowią rodziny z 2 dzieci.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieczfní Kościelnej w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

**Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią powód
ubiegania się o wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieczfní Kościelnej**

L.p.	Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin		
		2013	2014	2015
1.	Ubóstwo	109	90	93
2.	Sieroctwo	0	0	0
3.	Bezdomność	2	1	1
4.	Bezrobocie	68	59	59
5.	Niepełnosprawność	43	43	47
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	8	9	20
7.	Przemoc w rodzinie	0	0	0
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	7	9	4
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	26	31	43
	w tym: rodziny niepełne	12	12	14
	rodziny wielodzietne	16	19	25
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
11.	Alkoholizm	0	1	1
12.	Narkomania	0	0	0
13.	Zdarzenia losowe	0	0	1

Z przedstawionej tabeli wynika, że najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy w latach ubiegłych było: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, długotrwała lub ciężka choroba.

Problemy opiekuńczo – wychowawcze stanowią przyczynę umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W 2016 r. w placówce opiekuńczo wychowawczej przebywało 4 dzieci z terenu gminy Wieczfní Kościelna.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfní Kościelnej od 2014 r. zatrudnia asystenta rodziny, który w współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi opracował plany pracy z rodziną, w ramach których zostało udzielone następujące wsparcie:

- wzmocnienie roli i funkcji rodzin;

- rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodzin;
- dążenie do reintegracji rodzin;
- pomoc w opiece i wychowaniu dzieci;
- pomoc w dostępie do poradnictwa specjalistycznego.

3. Adresaci programu

- 1) Adresatami Programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Wieczfnia Kościelna przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją.
- 2) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

4. Cele i zadania programu

Cel główny programu

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe

1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny.

Zadania

- Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do leczenia/terapii ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi;
 - Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zapobieganie szerzeniu się patologii wśród dzieci i młodzieży;
2. Wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

Zadania

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej – dożywianie w szkołach, finansowanie wypoczynku letniego;
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze;
- Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, pomoc w odrabianiu lekcji;
- Praca z rodziną – poradnictwo specjalistyczne (m.in. psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne);
- Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo – wychowawczej.

3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Zadania

- Utrzymanie kontaktów dzieci z rodzicami biologicznymi z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
 - Udzielanie pomocy rodzinom biologicznym w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.
4. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną.

Zadania

- Środowiskowe spotkania rodzin;
- Umacnianie więzi rodzinnych poprzez wymianę doświadczeń międzypokoleniowych;
- Wspieranie tworzenia lokalnej koalicji na rzecz rodziny.

5. Realizatorzy programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieczfnia Kościelnej,
2. Urząd Gminy Wieczfnia Kościelna,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wieczfnia Kościelnej,
4. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Wieczfnia Kościelna,
5. Policja,
6. Placówki oświatowe,
7. Służba zdrowia,
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
9. Straż Gminna,
10. Dom Dziecka w Kowalewie,
11. Gminna Biblioteka Publiczna,
12. Organizacje pozarządowe,
13. Kościoły i związki wyznaniowe.

6. Źródła finansowania programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny odbywać się będzie w ramach środków własnych gminy, dotacji oraz pozyskanych z innych źródeł.

7. Monitoring programu

1. Monitorowanie i ewaluacja programu odbywać się będzie poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy sprawozdań z realizacji programu.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu technicznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

8. Zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2020 w Gminie Wieczfnia Kościelna zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodziny, w szczególności dzieci.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzone cele, w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.